

Kirde-Eesti piirkonna looduskaitsealiselt väärtuslike alade väljaselgitamine

Meelis Leivits

31. märts 2021

Kaitsealade võrgustik – kuidas hinnata?

Kaitse-eesmärgid

- kaitsealused liigid
- loodusdirektiivi elupaigatüübid



Sotsiaal-majanduslikud huvid

- maavarad
- tööstus
- põllu- ja metsamajandus
- rekreatsioon



Metoodika

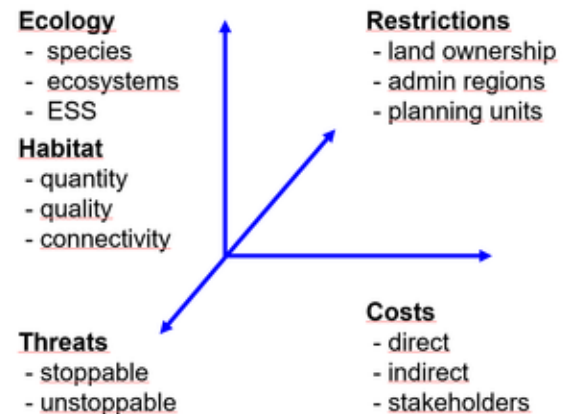
Zonation

<http://cbig.it.helsinki.fi/software/zonation/>

- tarkvara liikide ja elupaikade ruumilist kaitse planeerimist ja keskkonnamõjude hindamist puudutavate otsuste toetamiseks
- *Zonation*-algoritmis toimub elupaiga väärtuse hierarhiline prioriseerimine lähtuvalt ökoloogilisest mudelist

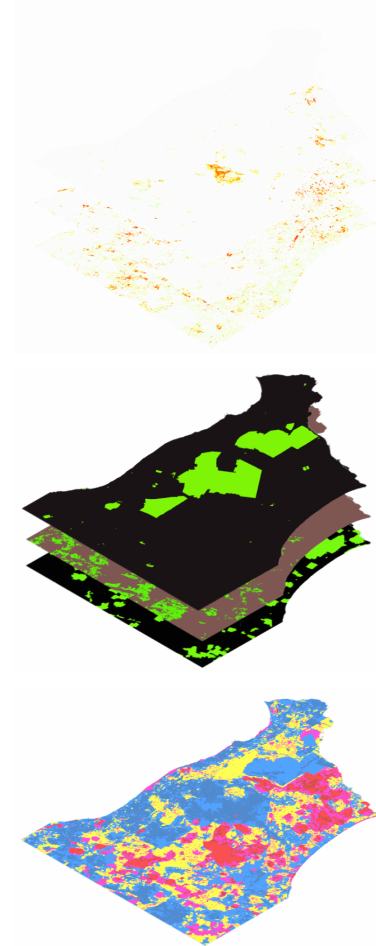
Spatial prioritization using Zonation

Is a balancing operation



Ökoloogiline mudel

1. Elurikkust kirjeldavad nähtused ehk kaitse-eesmärgiks olevate liikide ja elupaikade, ökosüsteemide või ökosüsteemiteenuste esinemine
2. Sotsiaalmajanduslikud nähtused ehk majandushuvide ja nähtuste kaitseks ebasobilike või välistatud alade kohta
3. Kasufunktsioon ehk reegel, mil viisil maastikku kirjeldavaid kaardipiksleid väärtustatakse



Kasufunktsioon

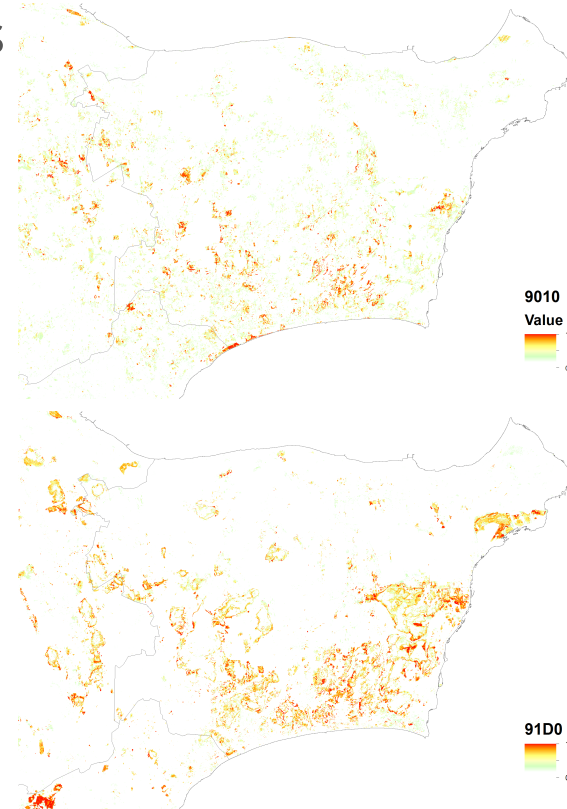
Eeskiri kuidas kaardipiksli väärtust hinnatakse

1. Kõrgeima esinemissagedusega nähtuse põhjal (*core area zonation*)
2. Nähtuste mitmekesisuse põhjal (*additive benefit function*)
3. Eesmärkide põhjal (*target-based benefit function*)

Sisendid

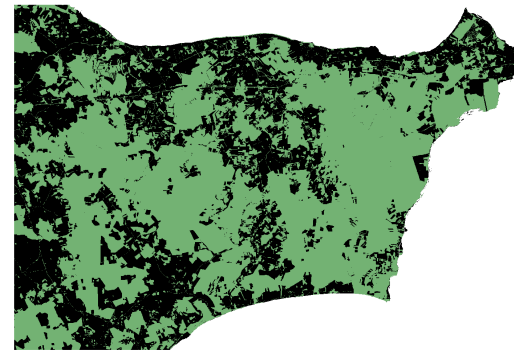
Kaitse-eesmärgid

- kaitse-eesmärgis kirjeldatud ja ettepanekus esitatud liigid ja loodusdirektiivi elupaigatüübid: KOKKU 106, sh 83 liiki ja 23 elupaigatüüpi
- 70 nähtuse puhul kasutati leviku mudelprognoose (60 liiki, 10 elupaigatüüpi)
- 36 vähearvukama nähtuse puhul kasutati liigi leiukohti või inventeeritud elupaiku



Välistavad alad

- põllumassiivid
- aktiivsed mäeeraldised
- maa sihtotstarve
- maaomand
- maa hind

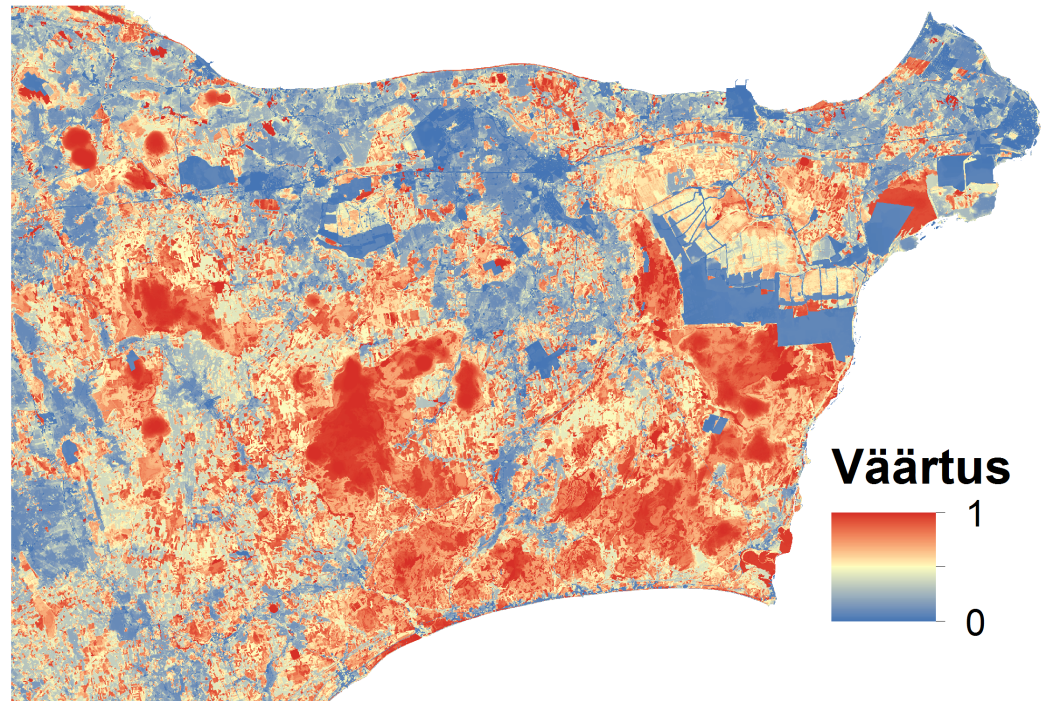


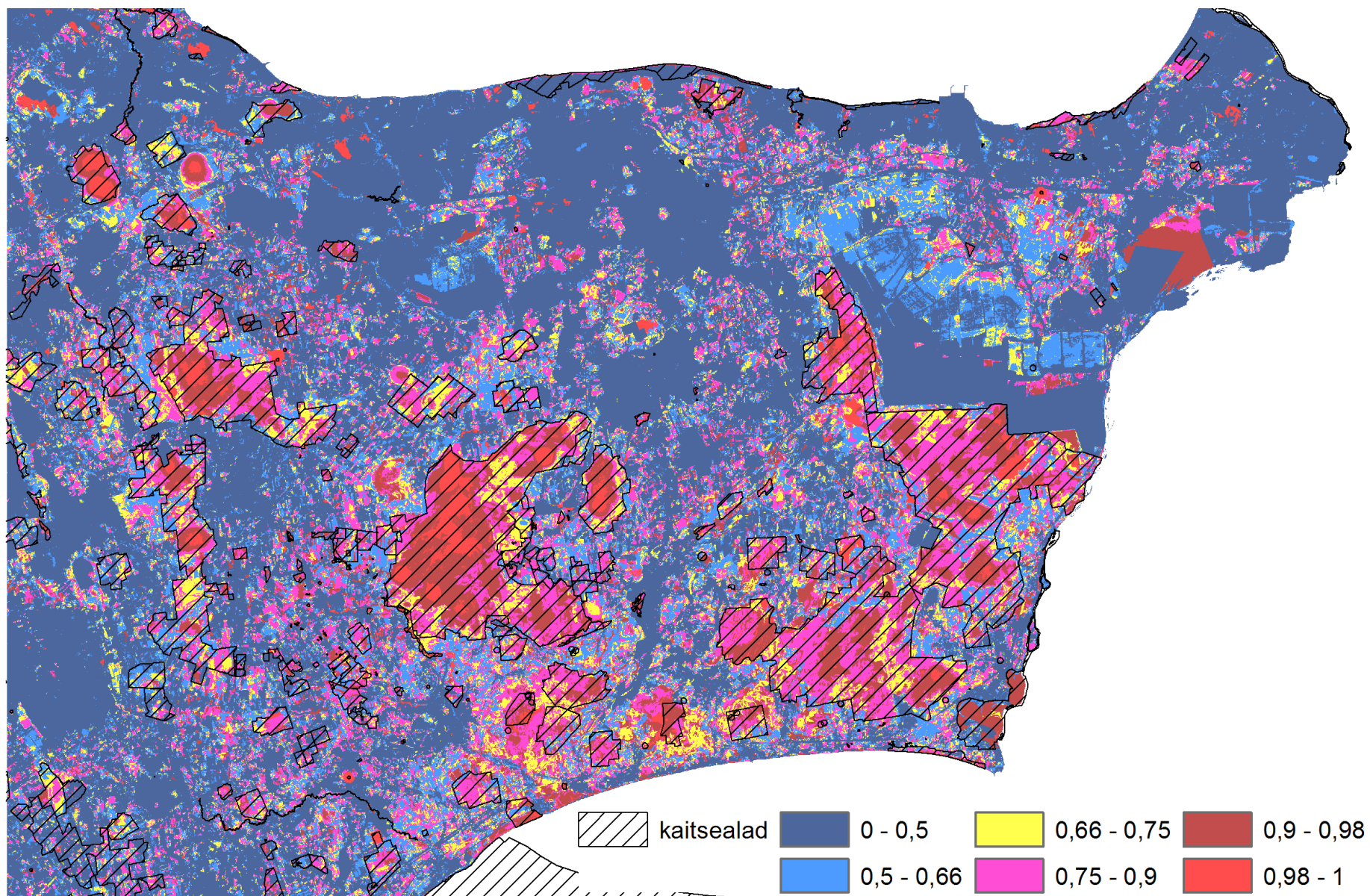
Eelistatud alad

- riigimaa või jätkuvalt riigiomandis olev maa
- Alutaguse madaliku maastikurajoon
- olemasolevad kaitsealad

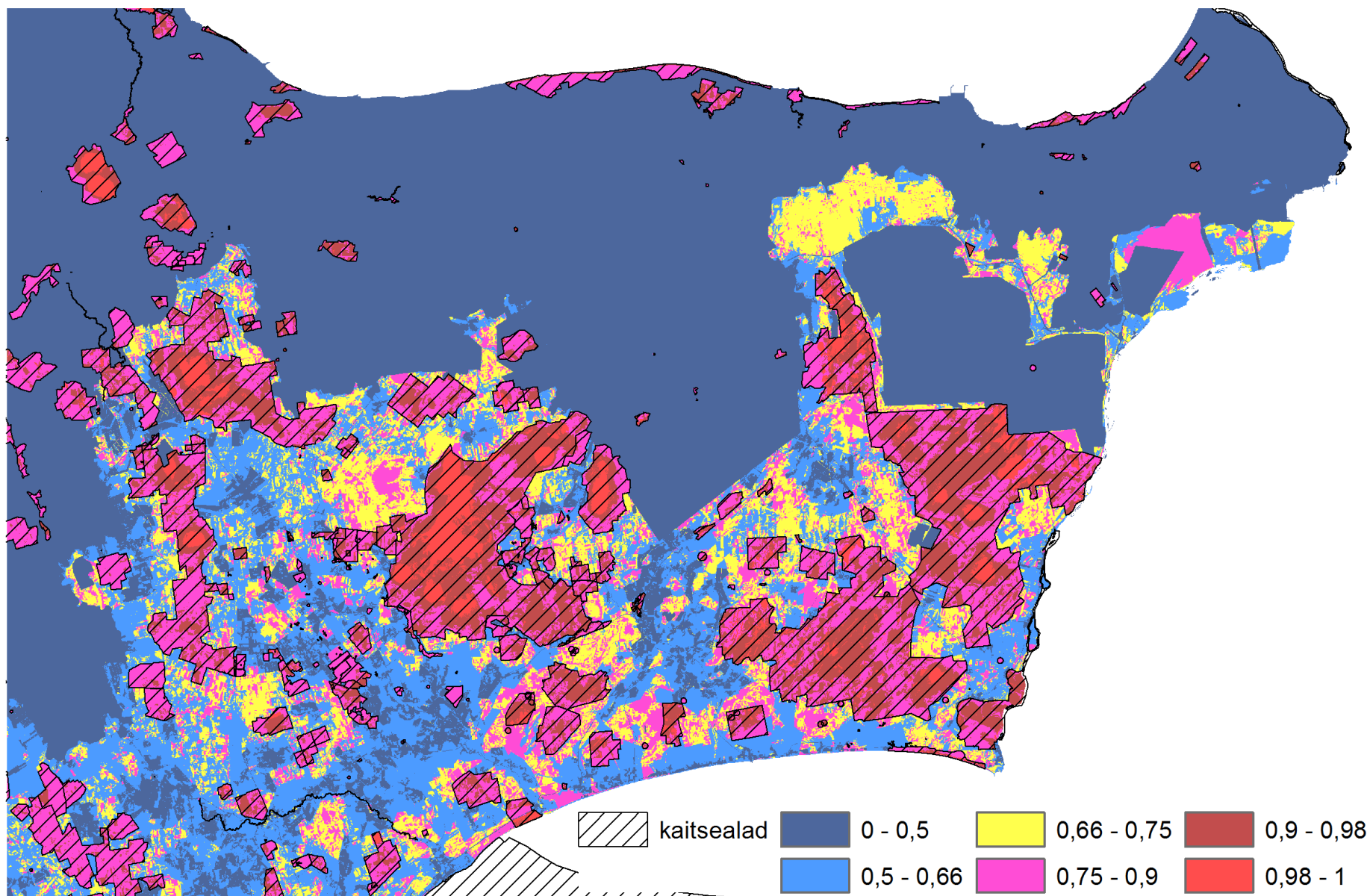
Väljundid

- väärtuskaart ehk järjestuskaart
- kaardipiksli väärtus näitab selles oleva elupaiga väärtust
- väärtus muutub vahemikus 0..1
- mida lähemal on kaardipiksli väärtus lähemal 1-le, seda väärtuslikum elupaik

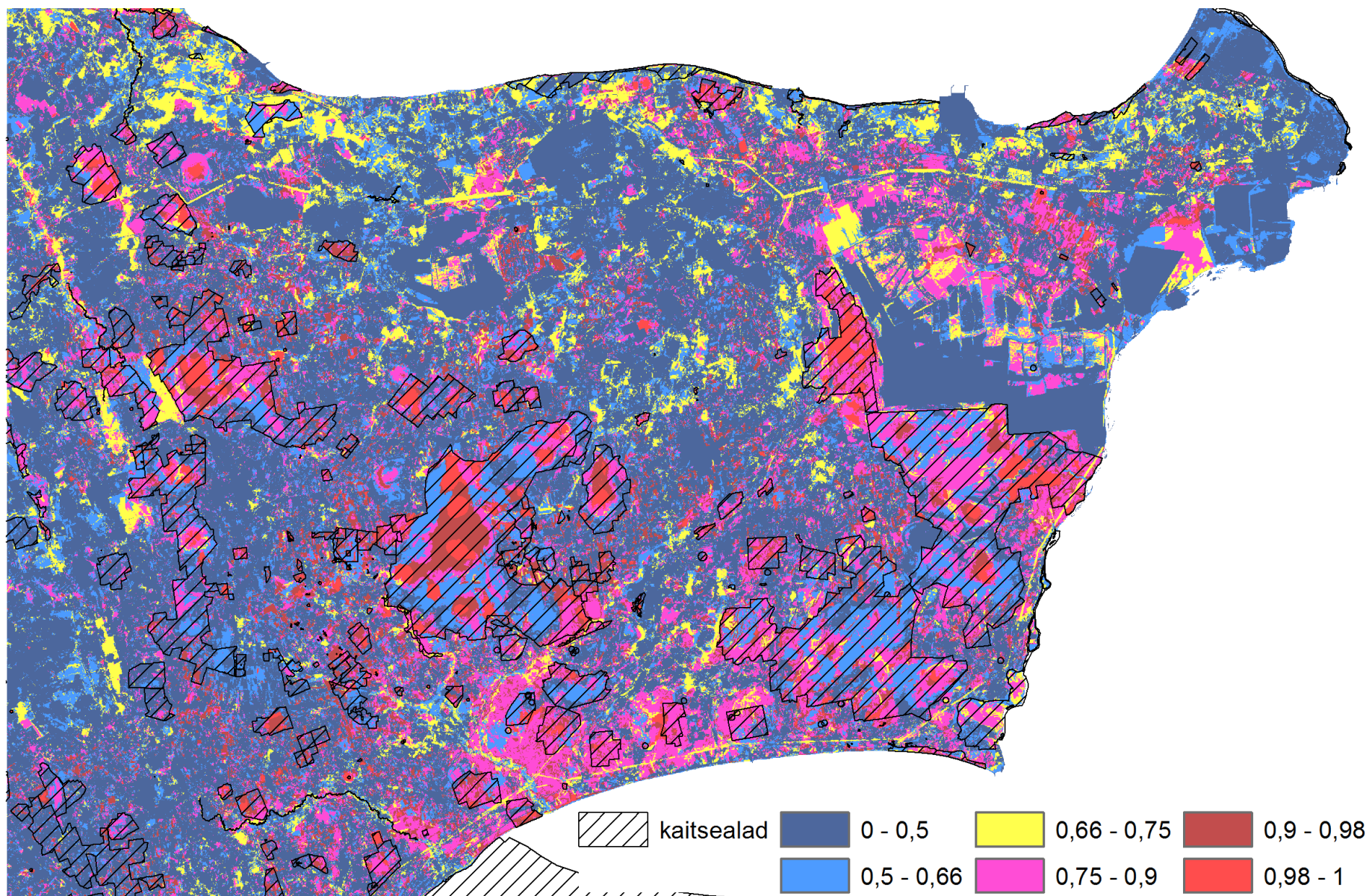




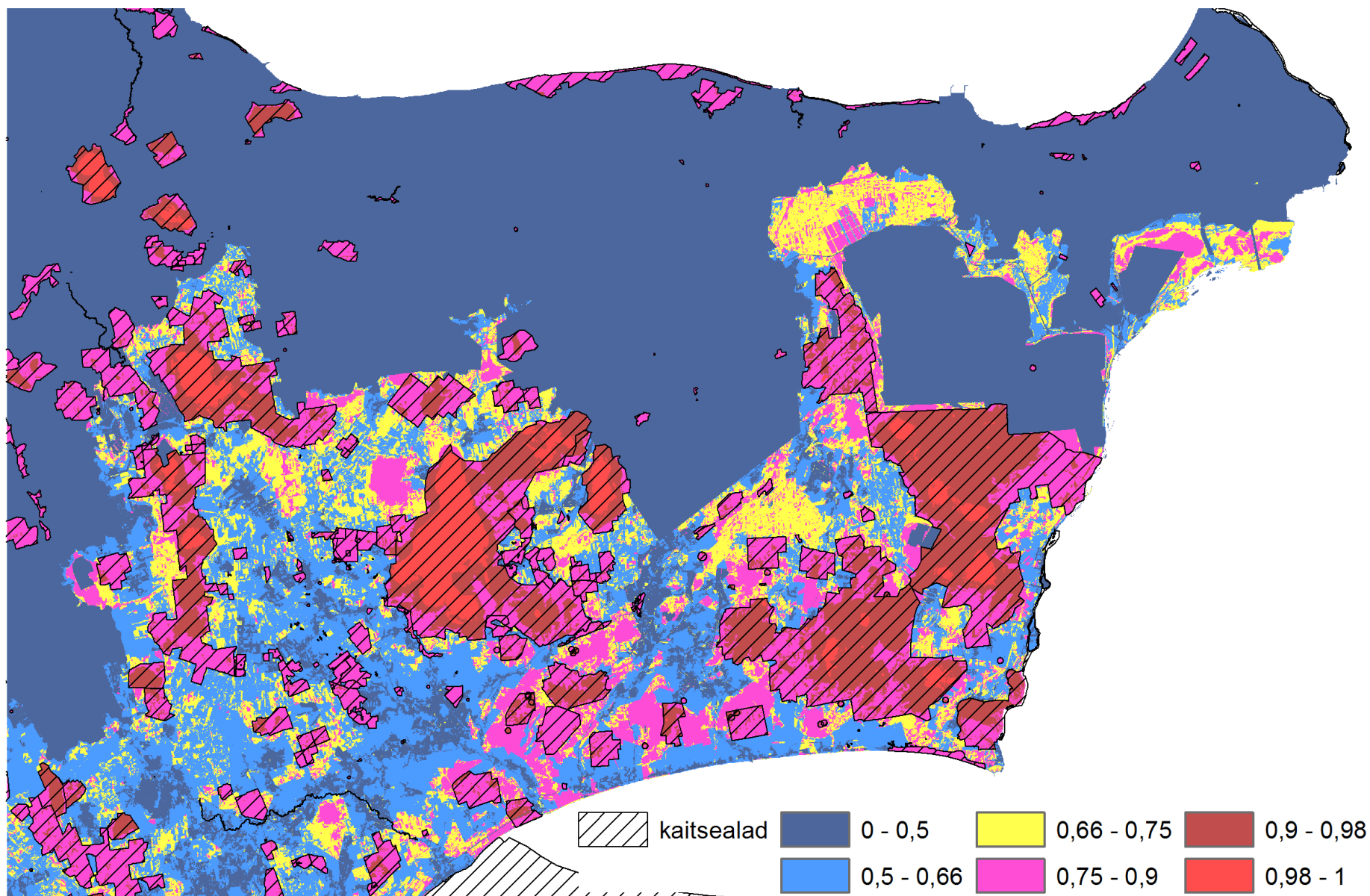
Näätsuste mitmekesisus (ABF)



Nähtuste mitmekesisus + kitsendused (ABF)

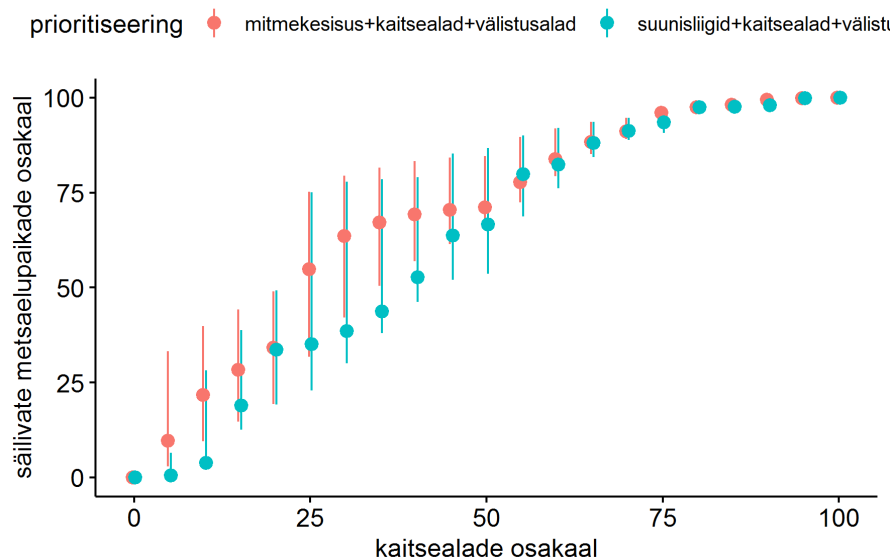
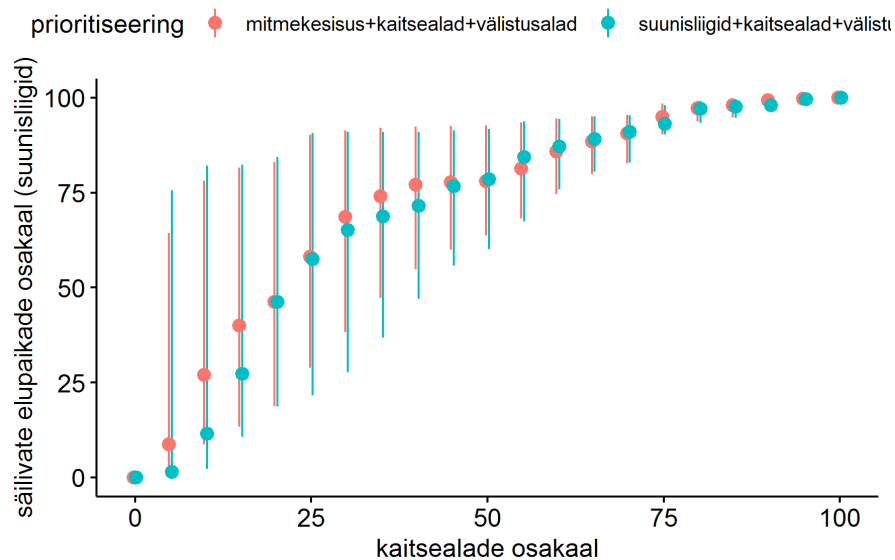
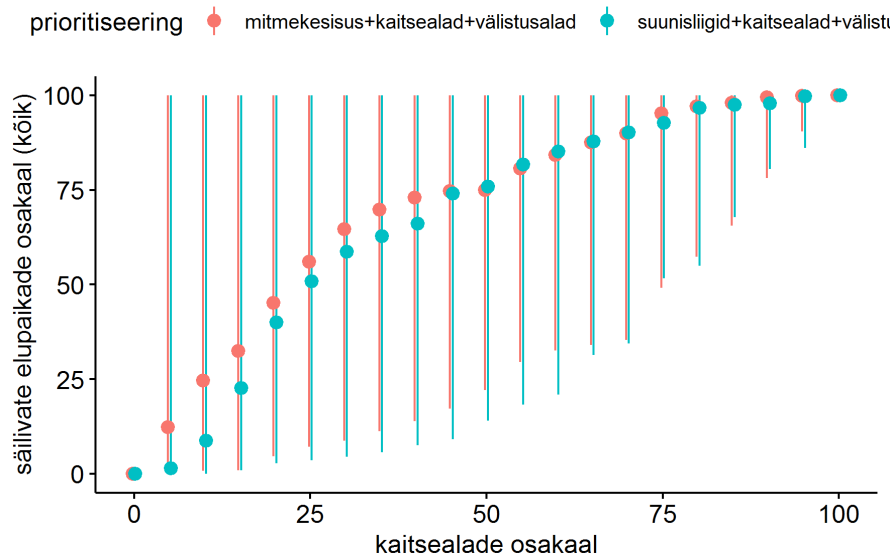
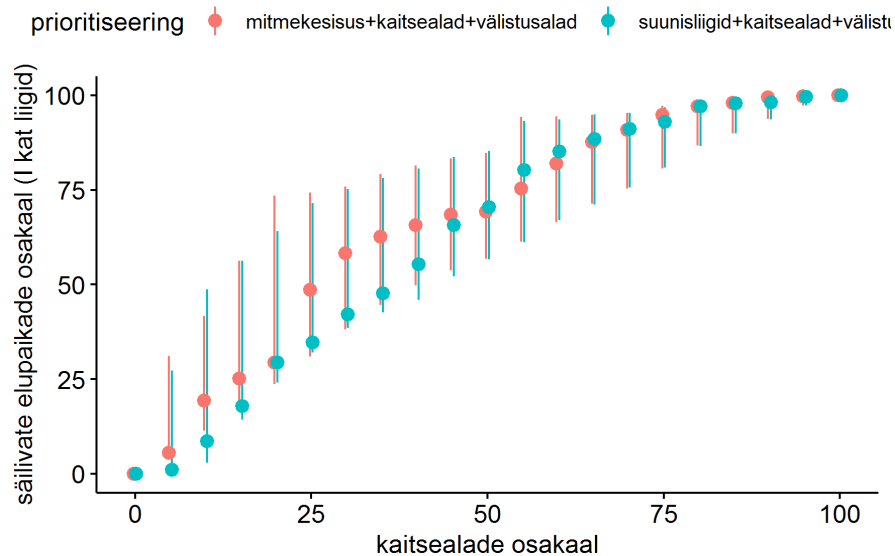


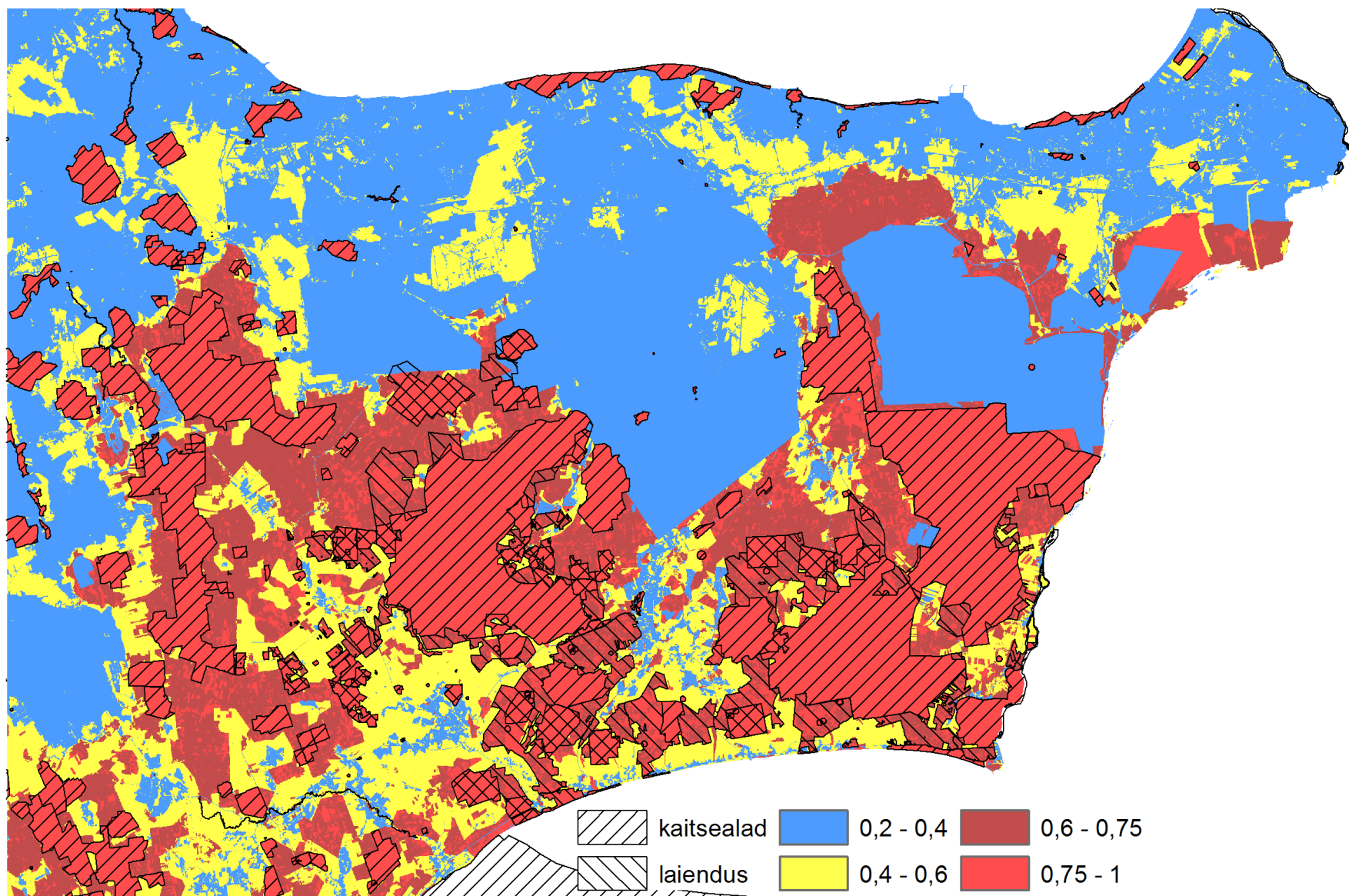
Suunisliigid (TBF)

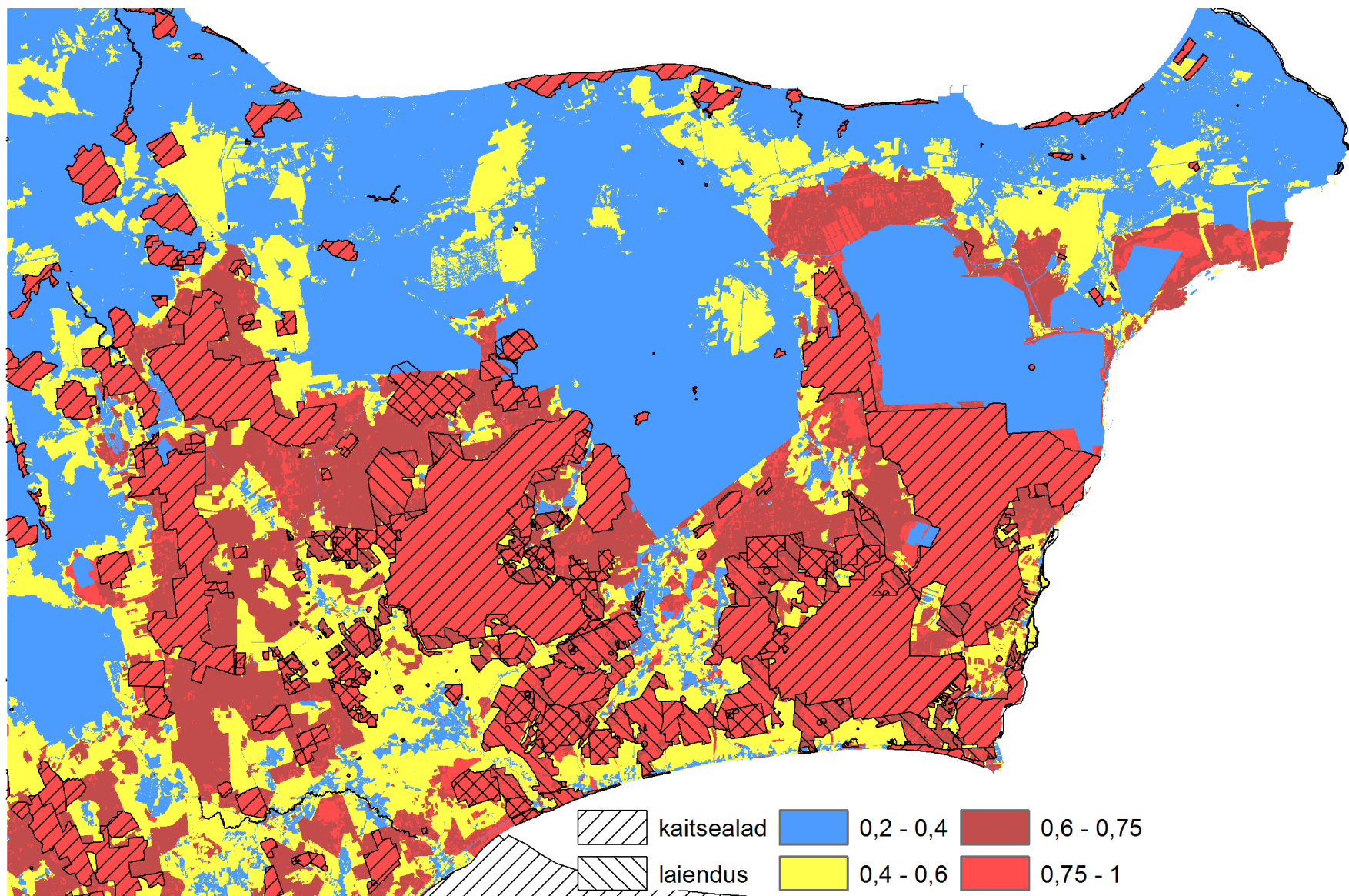


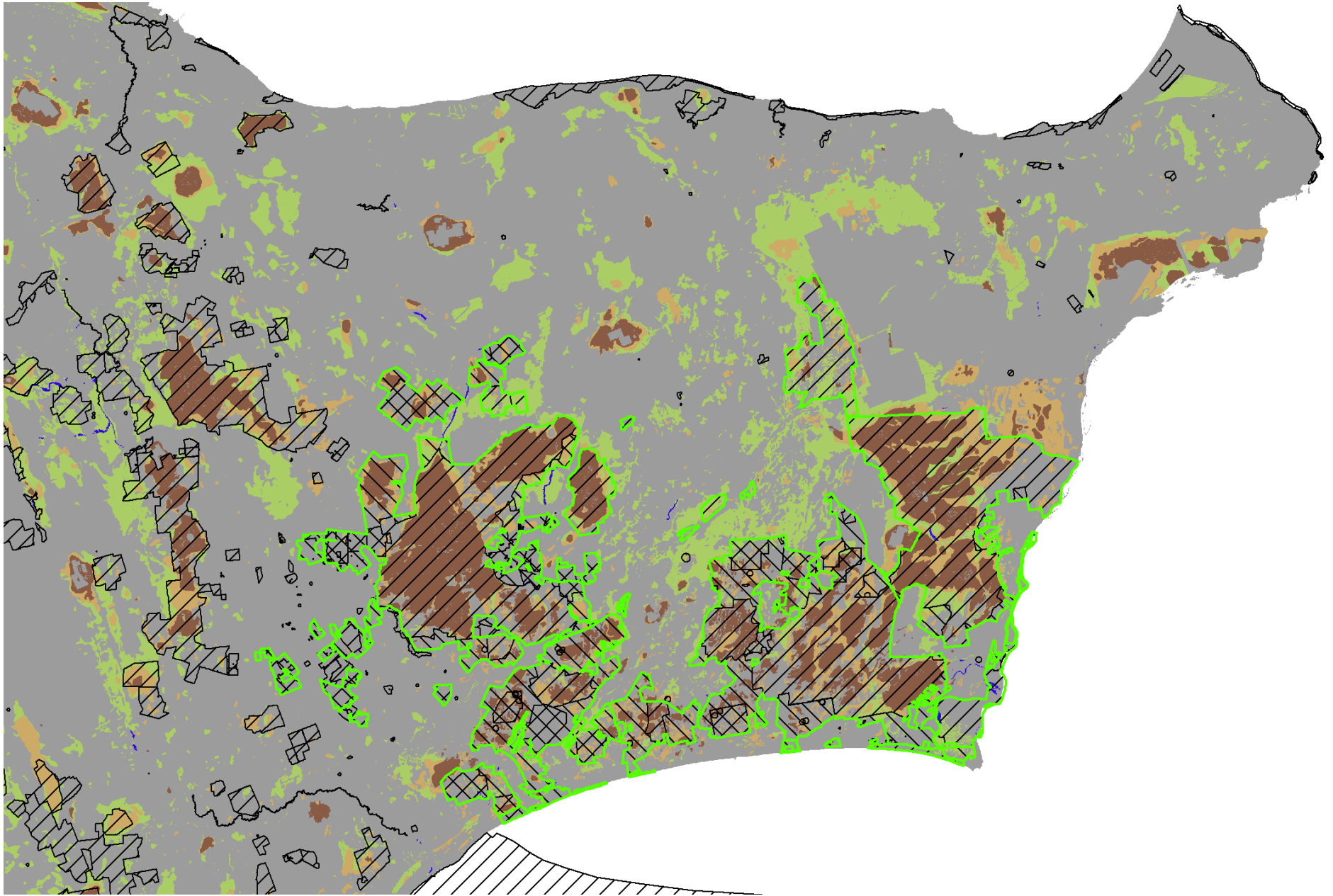
Suunisliigid + kitsendused (TBF)

Tulemuste tõlgendamine









Kokkuvõte

- Suured kaitsealad on nii kaitse-eesmärkide kui suunisliikide levikut silmas pidades üsna hästi kavandatud
- Suurimad vajakud kaitsealade võrgustiku täiendamisel on Peipsi põhjakaldal
- Laiendusettepanek hõlmab üsna tagasihoidlikku osa kaitse-eesmärkide säilitamiseks vajalikust pindalast
- Enamus laiendusettepaneku alasid on väärtuslikud märgalad